

SM027:00/2013

SISÄMINISTERIÖ

06. 05. 2014

INRIKESMINISTERIET

Sisäasiainministeriölle

Pyydettyinä lausuntonaan luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi sisäasioiden rahastoista (SM072:00/2013) Väestöliitto ry lausuu kunnioittaen seuraavaa:

Pidämme kiintiöpakolaisten vastaanoton tukemista tarpeellisena ja kannatettavana asiana. Suomen rahoitusosuuden selvä nousu ohjelmakaudelle 2014 - 2020 turvapaikka-, maahanmuutto- ja kotouttamisrahaston sekä siihen kuuluvan uudelleensijoittamisohjelman määrärahan myötä on positiivinen asia pakolaisten uudelleensijoittamisen ja heidän kotoutumisensa ja hyvinvointinsa kannalta.

Kustannusmallien ja hallinnointiin liittyvien sääntöjen selkeyttäminen ja yksinkertaistaminen ovat myös tervetulleita uudistuksia. Järjestötoimijoiden osallistumisen kannalta on ensiarvoisen tärkeää, että rahastojen omavastuuosuudet laskevat aiemmista prosenttiosuuksista.

Euroopan parlamentin ja neuvoston Turvapaikka-, maahanmuutto- ja kotouttamisrahastoa koskevan asetuksen artiklassa 9 mainitaan ne kotouttamistoimenpiteet, joita rahastosta tuetaan. Artiklassa mainitaan muun muassa opastuksen ja avun tarjoaminen esimerkiksi asumisen, toimeentuloturvan, hallinnollisen ja oikeudellisen neuvonnan, terveyden, psykologisen ja sosiaaliavun, lastenhoidon ja perheen yhdistämisen järjestämisessä. Artiklassa mainitaan myös koulutusta koskevat toimenpiteet, kuten kielenopetus ja työmarkkinoille pääsyä helpottavat valmistelutoimet.

Varsin tärkeä Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa mainittu kohta koskee myös toimia, joilla edistetään kolmansien maiden kansalaisten yhtäläisiä mahdollisuuksia asioida ja saada yhtäläistä kohtelua heidän käyttäessään julkisia ja yksityisiä palveluja. Parlamentin ja neuvoston asetuksessa mainitaan myös näiden palvelujen mukauttaminen siten, että kolmannen maan kansalainen voi tosiasiallisesti päästä näiden palvelujen piiriin.

Väestöliitto pitää mainittuja kotouttamistoimenpiteitä varsin tärkeinä. Artikla 9 tulee ottaa kokonaisvaltaisesti huomioon vastuuviranomaisen määrittämisessä, kansallista ohjelmaa, kansallista toimeenpano-ohjelmaa suunniteltaessa sekä seurantakomitean kokoonpanoa ja tehtäviä määriteltäessä.

Turvapaikka-, maahanmuutto- ja kotouttamisrahaston toiminta sisältää tehtäviä, jotka liittyvät suoraan lakiin kotoutumisen edistämisestä sekä kyseistä lainsäädäntöä toimeenpanevien viranomaisten toimintaan. Lakiehdotuksessa sisäasiainministeriö määrittellään sekä vastuuviranomaiseksi että tarkastusviranomaiseksi. Lisäksi tälle vastuuviranomaiselle ollaan antamassa laajat valtuudet päättää seurantakomitean jäsenistöstä ja tehtävistä. Viranomaistoiminnan keskittyminen yhdelle viranomaiselle ei ole mielestämme toivottava kehityssuunta.

Läpinäkyvyys ja erilaisten toimijoiden näkemysten huomioiminen on lain laaja-alaisessa toimeenpanossa olennaista. Tästä syystä Väestöliitto ehdottaa, että kansallisen toimintaohjelman seurantakomitean nimittää valtioneuvosto sisäasiainministeriön sijasta. Myös kotouttamisesta vastuussa olevien viranomaisten kuten myös turvapaikka-, maahanmuutto- ja kotouttamisasioiden kanssa työtä tekevien järjestötoimijoiden osallisuus tulee kirjata asianmukaisella tavalla niihin valtioneuvoston asetuksiin, joilla lakia sisäasioiden rahastoista aiotaan täsmentää (7 § yhteistyö, 8 § seurantakomitea).

Väestöliitto ry on huolissaan siitä, että lakiehdotuksessa ei ole otettu riittävällä tavalla huomioon Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen P7_TA(2014)0237 artiklan 9 mukaisia tavoitteita. Kotoutumista, hyviä etnisiä suhteita sekä maahanmuuttajien osallisuutta koskevat tavoitteet tulee nostaa lakitekstin tasolle.

Esitämme seuraavia muokkauksia lakiehdotukseen (muutokset lihavoituna):

7 § Yhteistyö.

”Kansallinen ohjelma ja kansallinen toimeenpano-ohjelma valmistellaan, pannaan täytäntöön ja niitä seurataan sekä arvioidaan yhteistyössä maahanmuuttovirtojen hallinnan, **maahan muuttaneiden kotouttamisen ja osallisuuden vahvistamisen** ja sisäisen turvallisuuden ylläpidon kannalta keskeisten ministeriöiden ja muiden viranomaisten, yhdistysten ja järjestöjen sekä muiden vastaavien tahojen kanssa.”

8 § Seurantakomitea.

”Valtioneuvosto asettaa kansalliselle ohjelmalle seurantakomitean.

Seurantakomiteassa ovat edustettuina ne 7§:n 1 momentissa tarkoitetut tahot, joilla on keskeinen merkitys maahanmuuttovirtojen hallinnan, **maahan muuttaneiden kotouttamisen ja osallisuuden vahvistamisen** ja sisäisen turvallisuuden ylläpidon kannalta.”

Helsingissä 30.4.2014

VÄESTÖLIITTO RY

Maria Kaisa Aula
puheenjohtaja

Helena Hiila-O'Brien
toimitusjohtaja